

PODATEK OD SPADKÓW I DAROWIZN W 2003 ROKU

AGNIESZKA ZALEWSKA*

1. WSTĘP

28 października 2002 roku Sejm uchwalił ustawę¹ o zmianie ustawy o podatku od spadków i darowizn. Jest to pierwsza od 1995 roku tak daleko idąca nowelizacja tego aktu prawnego. Przygotowano ją w ramach pakietu noszącego nazwę „Reforma finansów publicznych”. Ustawa obowiązuje od 1 stycznia 2003 roku.

Przepisy zawarte w nowelizacji podzielić można, wedle stopnia ich ważności, na cztery grupy. Pierwsza grupa poszerza zakres przedmiotowy ustawy i ma na celu ujednoczenie reguł opodatkowania nieodpłatnego nabycia majątku. Druga obejmuje przepisy dotyczące obowiązków notariuszy będących płatnikami podatku oraz obowiązków podmiotów będących dłużnikami spadkodawcy. Trzecia grupa to normy określające zasady waloryzacji kwot wolnych od podatku i przedziałów w skalach podatkowych. Czwarta to przepisy o charakterze podporządkującym i uściślającym [2, s. 15].

2. PODATEK OD SPADKÓW I DAROWIZN: PRZEDMIOT, PODATNICY, OBOWIĄZEK PODATKOWY, ZWOLNIENIA, PODSTAWA OPODATKOWANIA, PŁATNICY

Na polski system podatkowy składa się jedenaście tytułów podatkowych, objętych materialnym szczególnym prawem podatkowym. Pojęcie podatku zostało zdefiniowane w art. 6 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. Nr 137, poz. 926 ze zm.) jako publicznoprawne, nieodpłatne, przymusowe i bezzwrotne świadczenie pieniężne na rzecz Skarbu Państwa,

* Mgr Agnieszka Zalewska, Uniwersytet w Białymstoku.

¹ Dz. U. Nr 200, poz. 1681.

województwa, powiatu lub gminy, wynikające z ustawy podatkowej. Przepisy Ordynacji podatkowej stosuje się również do opłat i innych niepodatkowych należności budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego, do których ustalania lub określania uprawnione są organy podatkowe, oraz opłat, o których mowa w przepisach o podatkach i opłatach lokalnych [17].

W okresie dwudziestolecia międzywojennego nie udało się ujednoczyć w Polsce podatku od spadku i darowizn, z uwagi na brak jednolitej regulacji prawa spadkowego. W okresie 1947-1975 obowiązywał w tym zakresie dekret z 3 lutego 1947 roku o podatku od nabycia praw majątkowych.² W 1975 roku uchwalono pierwszą ustawę³ regulującą wyłącznie opodatkowanie od spadków i darowizn. Obecnie podstawowym aktem w tym zakresie jest ustawa z dnia 28 lipca 1983 roku o podatku od spadków i darowizn⁴ [3, s. 526-527].

Ustawa określa, iż **przedmiotem opodatkowania** podatkiem od spadków i darowizn podlega nabycie przez osoby fizyczne własności rzeczy znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub praw majątkowych wykonywanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, tytułem [1, s. 13]:

- spadku;
- darowizny;
- zasiedzenia;
- nieodpłatnego zniesienia współwłasności;
- zachowku, jeżeli uprawniony nie uzyskał go w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny lub w postaci powołania do spadku, albo w postaci zapisu.

Podatkowi podlega również nabycie praw do wkładu oszczędnościowego na podstawie dyspozycji wkładcy na wypadek jego śmierci (art.1 ustawy), a także nabycie własności rzeczy znajdujących się za granicą lub praw majątkowych wykonywanych za granicą, jeżeli w chwili otwarcia spadku lub zawarcia umowy darowizny nabywca był obywatelem polskim lub miał miejsce stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 2 ustawy).

Podatnikami podatku od spadków i darowizn są osoby fizyczne, które nabyły własność rzeczy i prawa majątkowe w sposób wskazany w tabeli 1 [18].

Wprowadzenie nowych przedmiotów opodatkowania spowodowało konieczność określenia, kiedy w tych wypadkach powstaje **obowiązek podatkowy**. Moment jego powstania zaprezentowano w tabeli 1.

Ustawodawca postanowił **zwolnić niektóre grupy** podatników z obowiązku zapłaty podatku od nieodpłatnego zniesienia współwłasności. Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 15 ustawy zwolnione zostało od podatku nabycie przez osoby

² Dz.U. z 1947 r., nr 27, poz. 106 z późn. zm.

³ Ustawa z 19 grudnia 1975 r., o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. Nr 45, poz. 228 z późn. zm.).

⁴ Tekst jedn. Dz. U. z 1997 r., nr 16, poz. 89 z późn. zm.

zaliczone do I grupy podatkowej własności rzeczy lub praw majątkowych w ten właśnie sposób [16]. Ustawodawca ograniczył zwolnienie tylko do osób najbliższych podatnikowi, obawiając się, że rozszerzenie zwolnienia na inne grupy (np. przedsiębiorców–wspólników spółki cywilnej) spowodowałoby niebezpieczeństwo obejścia przepisów ustawy [7].

Tabela 1. Powstanie obowiązku podatkowego

Przedmiot opodatkowania	Powstanie obowiązku podatkowego
nabycie w drodze dziedziczenia	z chwilą przyjęcia spadku
nabycie w drodze zapisu lub dalszego zapisu	od daty ogłoszenia testamentu
nabycie z polecenia testamentowego	z chwilą wykonania tego polecenia
nabycie tytułem zachowku	z chwilą zaspokojenia roszczenia lub jego części, tj. gdy zachówek zostanie nabyty nie w drodze zapisu, powołania do spadku czy darowizny [12]. Zgodnie z art. 991 par. 1 kodeksu cywilnego zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byłiby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni – dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadął przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach połowa wartości tego udziału – tzw. zachówek [5].
nabycie praw do wkładów oszczędnościowych	na podstawie dyspozycji wkladcy na wypadek jego śmierci z chwilą śmierci wkladcy
nabycie w drodze darowizny	z chwilą złożenia przez darczyńcę oświadczenia w formie aktu notarialnego, a w razie zawarcia umowy bez zachowania przewidzianej formy - z chwilą spełnienia przyrzeczonego świadczenia. Jeżeli ze względu na przedmiot darowizny przepisy wymagają szczególnej formy dla oświadczeń obu stron, obowiązek podatkowy powstaje z chwilą złożenia takich oświadczeń
nabycie z polecenia darczyńcy	z chwilą wykonania polecenia
nabycie w drodze zasiedzenia	z chwilą uprawomocnienia się postanowienia sądu stwierdzającego zasiedzenie
nabycie w drodze nieodpłatnego zniesienia współwłasności	z chwilą zawarcia umowy albo ugody lub uprawomocnienia się orzeczenia sądu, jeżeli ich skutkiem jest nieodpłatne zniesienie współwłasności

Źródło: opracowanie własne na podstawie [1, s. 90-103].

Nie ma podatku od darowizny w razie scedowania praw do rachunku oszczędnościowo-kredytowego w kasie mieszkaniowej na rzecz małżonka, wstępnych, zstępnych, rodzeństwa, konkubiny i konkubenta, pod warunkiem, że obdarowany przeznaczy zgromadzone na rachunku pieniądze na cele mieszkaniowe. Poza tym wolne od tego obciążenia są darowizny warsztatu pracy. Chodzi przede wszystkim o przekazanie gospodarstwa rolnego, pojazdów i maszyn rolniczych, budynków gospodarczych służących bezpośrednio produkcji rolnej, zakładu wytwórczego, budowlanego, handlowego, usługowego (art. 4 ust. 1 pkt 1, 3, 4, 10, 11, 12, 14) [4].

Zwolnione z podatku od darowizn są także wartości do 110 mkw. mieszkania lub domu. Dotyczy ono tylko osób należących do I grupy podatkowej [4].

Podstawę opodatkowania stanowi wartość nabytych rzeczy i praw majątkowych po potrąceniu długów i ciężarów (czysta wartość), ustalona według stanu rzeczy i praw majątkowych w dniu nabycia i cen rynkowych z dnia powstania obowiązku podatkowego. Jeżeli przed dokonaniem wymiaru podatku nastąpi ubytek rzeczy spowodowany siłą wyższą, do ustalenia wartości przyjmuje się stan rzeczy w dniu dokonania wymiaru, a odszkodowanie za ubytek należne z tytułu ubezpieczenia wlicza się do podstawy wymiaru [1, s. 125].

Jeżeli spadkobierca i zapisobierca lub obdarowany został obciążony obowiązkiem wykonania polecenia lub zapisu, wartość obciążenia z tego tytułu stanowi ciężar spadku (zapisu) lub darowizny, o ile polecenie zostało wykonane. Do długów i ciężarów zalicza się również koszty ostatniej choroby spadkodawcy, jeżeli nie zostały pokryte za jego życia i z jego majątku, koszty pogrzebu spadkodawcy, łącznie z nagrobkiem, w takim zakresie, w jakim koszty te odpowiadają zwyczajom przyjętym w danym środowisku, koszty postępowania spadkowego, wynagrodzenie wykonawcy testamentu, obowiązki wykonania zapisów oraz poleceń zamieszczonych w testamencie, wypłaty z tytułu zachowku oraz inne obowiązki wynikające z przepisów kodeksu cywilnego dotyczących spadków [18].

Przy nabyciu w drodze zasiedzenia wyłącza się z podstawy opodatkowania wartość nakładów dokonanych przez nabywcę podczas biegu zasiedzenia. Jeżeli budynek stanowiący część składową gruntu będącego przedmiotem nabycia został wzniesiony przez osobę nabywającą nieruchomości przez zasiedzenie, z podstawy opodatkowania wyłącza się wartość tego budynku. Przy nabyciu w drodze nieodpłatnego zniesienia współwłasności podstawę opodatkowania stanowi wartość rzeczy lub praw majątkowych, w części przekraczającej wartość udziału we współwłasności, który przed jej zniesieniem przysługiwał nabywcy [18]. Nabycie własności w drodze zasiedzenia podlega opodatkowaniu w wysokości 7% podstawy opodatkowania – wartości rzeczy lub prawa. Przy nabyciu w drodze zasiedzenia nie odlicza się kwoty wolnej od podatku ani też

nie stosuje przepisów dotyczących zaliczenia nabywców do grup podatkowych i skal podatkowych [1, s. 125].

Wartość nabytych rzeczy i praw majątkowych przyjmuje się w wysokości określonej przez nabywcę, jeżeli odpowiada ona wartości rynkowej tych rzeczy i praw, a wartość praw do wkładów oszczędnościowych - w wysokości tych wkładów. Wartość rynkową rzeczy i praw majątkowych określa się na podstawie przeciętnych cen stosowanych w danej miejscowości w obrocie rzeczami tego samego rodzaju i gatunku z uwzględnieniem ich stanu i stopnia zużycia oraz w obrocie prawami majątkowymi tego samego rodzaju z dnia powstania obowiązku podatkowego [18].

Jeżeli nabywca nie podał wartości nabytych rzeczy i praw majątkowych lub wartość podana przez nabywcę według oceny urzędu skarbowego nie odpowiada ich wartości rynkowej, urząd ten wezwie nabywcę do określenia wartości rzeczy i praw lub podwyższenia tej wartości w terminie nie krótszym niż 14 dni. W razie nieudzielenia odpowiedzi lub podania wartości nieodpowiadającej wartości rynkowej, urząd skarbowy ustali wartość z uwzględnieniem opinii biegłych. Jeżeli wartość ustalona w ten sposób przekroczy o 33% wartość podaną przez nabywcę, koszty opinii biegłych ponosi nabywca (art. 7 i 8 ustawy) [6].

Znowelizowana ustawa o podatku od spadków i darowizn rozszerza zakres obowiązków notariuszy, będących **płatnikami tego podatku**. Notariusze ustanowieni zostali płatnikami podatku od zawartej w formie aktu notarialnego umowy nieodpłatnego zniesienia współwłasności oraz od zawartej w tym przedmiocie ugody. Doprecyzowano również obowiązki notariuszy, do których należeć będzie w szczególności [2, s. 16]:

- pobranie należnego podatku z chwilą sporządzenia aktu notarialnego;
- wpłacanie pobranego podatku na rachunek urzędu skarbowego właściwego ze względu na siedzibę płatnika;
- przekazywanie temu urzędowi odpisów sporządzanych aktów notarialnych, dotyczących czynności z tytułu których są płatnikami podatku.

Pobrany podatek notariusz ma obowiązek przekazać na konto urzędu skarbowego w terminie do 7 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym go pobrano. Ponadto wraz z odpisem rejestru za każdy miesiąc musi wysłać urzędowi skarbowemu odpisy sporządzonych i zarejestrowanych aktów notarialnych [14].

Zgodnie z nową regulacją notariusz będzie mógł sporządzić akt notarialny bez pobrania podatku już tylko w jednej sytuacji: gdy urząd skarbowy uprzednio wyrazi na to zgodę. Wtedy również ciąży na nim obowiązek przesłania urzędowi, który wyraził zgodę, w terminie dwutygodniowym, odpisu aktu notarialnego. Notariusz nie może już sporządzić aktu notarialnego bez pobrania

podatku w przypadku przedstawienia przez klienta zaświadczenia o uiszczeniu podatku. W każdym akcie notarialnym notariusz obowiązany jest zawrzeć stwierdzenie o uiszczeniu podatku. Jeśli podatku nie pobiera, musi podać podstawę prawną zwolnienia bądź powołać się na pismo zawierające zgodę urzędu skarbowego na jego niepobranie. Rozporządzenie uściśla także kwestie związane z rejestrem podatku. Notariusz musi prowadzić odrębny rejestr na każdy rok kalendarzowy [10].

3. PODATEK OD SPADKÓW I DAROWIZN: GRUPY PODATKOWE, SKALE PODATKOWE, ZEZNANIA PODATKOWE

Od 1 stycznia 2003 r., zgodnie z art. 9 ust. 1, opodatkowaniu podlega nabycie przez nabywcę, od jednej osoby, własności rzeczy i praw majątkowych o czystej wartości przekraczającej [13]:

- 9.637 zł jeżeli nabywcą jest osoba zaliczona do I grupy podatkowej;
- 7.276 zł jeżeli nabywcą jest osoba zaliczana do II grupy podatkowej;
- 4.902 zł jeżeli nabywca jest osobą zaliczaną do III grupy podatkowej.

Przy odliczaniu wskazanych kwot wolnych przyjmuje się tzw. wartość czystą darowizny, tj. po odliczeniu długów i ciężarów, ustalaną według stanu rzeczy i praw majątkowych w dniu ich nabycia i cen rynkowych z dnia powstania obowiązku podatkowego, czyli np. sporządzenia aktu notarialnego darowizny mieszkania czy podpisania umowy darowizny samochodu między darczyńcą, a obdarowanym [4].

Wzrost tych kwot spowodował też zwiększenie limitów zwolnienia tzw. mieszkaniowego, określonego w art. 4 ust. 1 pkt 5. Wprowadzono też wyraźną zasadę, że kwoty wartości rzeczy i praw majątkowych zwolnione od podatku, określone w art. 4 ust. 1 pkt 5, oraz niepodlegające opodatkowaniu, określone w art. 9 ust. 1, a także przedziały nadwyżki kwot wartości rzeczy i praw majątkowych podlegających opodatkowaniu, określone w art. 15 ust. 1, podwyższa się w przypadku wzrostu cen towarów nieżywnościowych trwałego użytku o ponad 6 proc., w stopniu odpowiadającym wzrostowi tych cen (art. 17 ust. 1). Wzrost cen, o których mowa powyżej, oblicza się na podstawie skumulowanego indeksu wskaźników kwartalnych publikowanych w komunikatach Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego ogłoszonych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” w terminie 30 dni po upływie każdego kwartału (art. 17 ust. 2) [15].

Wysokość podatku od spadków i darowizn uzależniona jest od ich wartości i stopnia pokrewieństwa pomiędzy spadkodawcą i spadkobiercą oraz darczyńcą i obdarowanym. Polskie prawo podatkowe wyróżnia pod tym względem **trzy grupy podatkowe** [19]. Kwoty wolne, a także skale, według jakich płaci się podatek od darowizn i spadków, są zróżnicowane w zależności od grup

podatkowych (Tabela 2). Najmniej obciążone podatkiem są osoby z I grupy, najbardziej – zaliczane do grupy III [4]. W omawianej nowelizacji wprowadzono także zasadę, zgodnie z którą waloryzacja dokonywana będzie w przypadku wzrostu cen towarów nieżywnościowych trwałego użytku o ponad 6% w stopniu odpowiadającym wzrostowi tych cen i naliczana będzie od kwot określonych omawianą nowelizacją. Wzrost cen obliczany będzie na podstawie skumulowanego indeksu wskaźników kwartalnych, publikowanych w komunikatach Prezesa GUS, ogłoszonych w Monitorze Polskim [2, s. 16].

Tabela 2. Grupy podatników objętych podatkiem od spadków i darowizn

Numer grupy	Podatnicy zaliczani do danej grupy
I grupa podatkowa	małżonek, dzieci, wnuki, prawnuki (tzw. zstępni) oraz rodzice, dziadkowie, pradziadkowie (wstępni), pasierb, zięć, synowa, rodzeństwo, ojczym, macocha i teściowie
II grupa podatkowa	dzieci, wnuki i prawnuki rodzeństwa (siostrzeńcy, siostrzenice, bratankowie itp.), rodzeństwo rodziców (ciotki, wujowie, stryjowie) i rodzeństwo małżonków oraz małżonkowie rodzeństwa (bratowe, szwagierki, szwagrowie), małżonkowie innych zstępnych (mąż wnuczki, prawnuczki, żona wnuka, prawnuka)
III grupa podatkowa	obcy (dalsi krewni i powinowaci nienależący do grupy I i II oraz inne osoby)

Źródło: .pracowanie własne na podstawie [4].

Tabela 3. Skala podatku od spadków i darowizn od 29.02.2000r. do 31.12.2002 roku

Kwota nadwyżki ponad do	Podatek wynosi
1) od nabywców zaliczonych do I grupy podatkowej	
kwota wolna od podatku - 9.057,00 zł	
9.660,00 zł	3%
9.660,00 zł 19.320,00 zł	289,80 zł i 5% od nadwyżki ponad 9.660,00 zł
19.320,00 zł	772,80 zł i 7% od nadwyżki ponad 19.320,00 zł
2) od nabywców zaliczonych do II grupy podatkowej	
kwota wolna od podatku - 6.838,00 zł	
9.660,00 zł	7%
9.660,00 zł 19.320,00 zł	676,20 zł i 9% od nadwyżki ponad 9.660,00 zł
19.320,00 zł	1.545,60 zł i 12% od nadwyżki ponad 19.320,00 zł
3) od nabywców zaliczonych do III grupy podatkowej	
kwota wolna od podatku - 4.607,00 zł	
9.660,00 zł	12%
9.660,00 zł 19.320,00 zł	1.159,20 zł i 16% od nadwyżki ponad 9.660,00zł
19.320,00 zł	2.704,80 zł i 20 proc. od nadwyżki ponad 19.320,00 zł

Źródło: [21].

Skala podatku od spadków i darowizn jest progresywna, ale zróżnicowana w grupach podatkowych. Preferowana jest pierwsza grupa podatkowa, w odniesieniu do której zastosowano najwyższą wartość spadku lub darowizny wolną od podatku, relatywnie niskie stawki i najniższą ich progresję, zwłaszcza w przypadku, gdy przedmiotem opodatkowania jest dom lub mieszkanie [19].

Waloryzacja kwot wolnych od podatku od spadków i darowizn oraz przedziałów w skalach podatkowych dokonywana jest przez Ministra Finansów w drodze rozporządzenia. Omawiana nowelizacja wprowadziła zmiany do przepisów określających sposób i zasady waloryzacji. Jednocześnie w ustawie dokonano przeszacowania kwot wolnych i przedziałów w skalach podatkowych, przy uwzględnieniu wskaźnika wzrostu cen towarów nieżywnościowych trwałego użytku, który nastąpił od czasu ostatniej waloryzacji dokonanej w 2000 roku, czyli o 6,4% [2, s. 16].

Skalę podatku od spadków i darowizn, która obowiązywała od 29.02.2003 roku do 31.12.2003 roku, zaprezentowano w tabeli 3, natomiast nową skalę podatku, a także nowe kwoty przedziałów skalach podatkowych, które obowiązują od 01.01.2003 roku zamieszczono w tabeli 4.

Tabela 4. Skala podatku od spadków i darowizn od 01.01.2003 roku

Kwota nadwyżki ponad do	Podatek wynosi
1) od nabywców zaliczonych do I grupy podatkowej	
kwota wolna od podatku - 9.637,00 zł	
10.278,00 zł	3%
10.278,00 zł 20.556,00 zł	308,30 zł i 5% od nadwyżki ponad 10.278,00 zł
20.556,00 zł	822,20 zł i 7% od nadwyżki ponad 20.556,00 zł
2) od nabywców zaliczonych do II grupy podatkowej	
kwota wolna od podatku - 7.276,00 zł	
10.278,00 zł	7%
10.278,00 zł 20.556,00 zł	719,50 zł i 9% od nadwyżki ponad 10.278,00 zł
20.556,00 zł	1.644,50 zł i 12% od nadwyżki ponad 20.556,00 zł
3) od nabywców zaliczonych do III grupy podatkowej	
kwota wolna od podatku - 4.902,00 zł	
10.278,00 zł	12%
10.278,00 zł 20.556,00 zł	1.233,40 zł i 16% od nadwyżki ponad 10.278,00zł
20.556,00 zł	2.877,90 zł i 20 proc. od nadwyżki ponad 20.556,00 zł

Źródło: [1, s. 122].

W przypadku gdy wartość masy spadkowej przekracza kwotę wolną od podatku określoną w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (tj. Dz. U. z 1997 r., Nr 16, poz. 89 z późn. zm.), to stosownie do przepisów rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 04 maja 2001 roku w sprawie składania zeznań podatkowych przez podatników podatku od

spadków i darowizn (Dz. U. Nr 40, poz. 46) **na spadkobiercy ciąży obowiązek złożenia zeznania podatkowego w terminie miesiąca od dnia powstania obowiązku podatkowego** (dzień uprawomocnienia się postanowienia sądowego). Taki sam obowiązek ciąży również na obdarowanym w przypadku otrzymania własności rzeczy i praw majątkowych powyżej kwot wolnych od podatku (nie dot. nabycia nieruchomości, ograniczonych praw rzeczowych zawartych w formie aktu notarialnego). Termin do złożenia zeznania podatkowego wynosi miesiąc od dnia powstania obowiązku podatkowego [20].

W zeznaniu podatkowym należy podać numery identyfikacji podatkowej (NIP) wszystkich spadkobierców oraz darowizny otrzymane od spadkodawcy w okresie 5 lat poprzedzających rok, w którym nastąpiło nabycie spadku. Zeznanie winno być podpisane przez pełnoletnich spadkobierców/obdarowanych bądź ich ustawowych przedstawicieli.

Do złożonego zeznania o nabyciu majątku [20]:

1. w drodze spadku należy dołączyć:
 - przy nabyciu budynku, lokalu, parceli lub ich części - skrócony poświadczony odpis z księgi wieczystej;
 - przy nabyciu własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego;
 - przydział lokalu (akt notarialny);
 - przy nabyciu wkładu mieszkaniowego;
 - zaświadczenie ze spółdzielni o wartości wkładu;
 - przy nabyciu ruchomości, np.: samochodu - kserokopia dowodu rejestracyjnego; wkładu na rachunku oszczędnościowym lub innym - zaświadczenie banku o wysokości wkładu wraz odsetkami na dzień śmierci spadkodawcy; akcji i obligacji państwowych - świadectwo depozytowe (do wglądu).
2. w drodze darowizny należy przedstawić:
 - umowę darowizny;
 - dowód rejestracyjny do wglądu.
3. złożyć zeznanie podatkowe bądź wniosek o wydanie zaświadczenia stwierdzającego, że przedstawiona umowa nie podlega podatkowi od spadków i darowizn, bądź podatek został uiszczony.

Do składanego zeznania podatnik winien dołączyć dokumenty mające wpływ na określenie podstawy opodatkowania potwierdzające [1, s. 151-152]:

- nabycie rzeczy i praw majątkowych, w szczególności mogą to być: orzeczenie sądu, testament, umowa, ugoda, zaświadczenie z banku o nabyciu praw do wkładu oszczędnościowego na podstawie dyspozycji wkładcy;
- posiadanie przez zbywcę tytułu prawnego do rzeczy i praw majątkowych wymienionych w zeznaniu;

- istnienie długów i ciężarów, obciążających nabyte rzeczy i prawa majątkowe, a przy nabyciu w drodze zasiedzenia poniesienie nakładów na rzecz przez nabywcę podczas biegu zasiedzenia.

4. ZAKOŃCZENIE

Ustawa o podatku od spadków i darowizn mogła uchodzić za wyjątek spośród podatkowych aktów prawnych, charakteryzowała ją bowiem daleko idąca stabilność przepisów. Od 1 stycznia 2003 r. ustawodawca uznał jednak za konieczne wprowadzenie w niej daleko idących zmian.

Zgodnie z nowelizacją, podatkiem tym objęte zostały oprócz nabycia z tytułu spadku lub darowizny, także nabycie z tytułu zachowku oraz z tytułu nieodpłatnego zniesienia współwłasności. Wprowadzone zmiany mają na celu obniżenie obciążeń podatkowych osób nabywających rzeczy lub prawa w drodze zachowku lub nieodpłatnego zniesienia współwłasności, które to nabycie do tej pory opodatkowane było podatkiem dochodowym. Podatek ten nie uwzględniał więzi rodzinnych, a także nie przewidywał tak dużej kwoty wolnej od opodatkowania, jak w przypadku podatku od spadków i darowizn.

W swojej konstrukcji jest on podobny do podatku dochodowego od osób fizycznych - tzn. jest to podatek progresywny szczeblowany, a jego wysokość, poza wartością spadku, lub darowizny zależy również od pokrewieństwa osób obłożonych tym podatkiem. Jego wysokość zależy, od tego kto jest naszym dobroczyńcą.

LITERATURA

1. Chustecka K., *Podatek od spadków i darowizn w 2003 roku*, Difin, Warszawa 2003.
2. Derejko-Kotowska M., *Zmiany w ustawie o podatku od spadków i darowizn*, „Przegląd Podatkowy” 2000, nr 12.
3. Gomułowicz A., Małecki J., *Podatki i prawo podatkowe*, Wydawnictwo prawnicze LexisNexis, Warszawa 2002.
4. Lewańska W., *Darowizny – czasem z podatkiem, czasem zwolnione*, „Rzeczpospolita” 2003, nr 126.
5. Moczyłowska W., *Orzecznictwo: Podatkowanie zachowku*, „Gazeta Prawna” 2002, nr 123.
6. Oleksiak B., *Określenie podatku od nabycia nieruchomości w spadku: Koszty opinii biegłego*, „Gazeta Prawna” 2002, nr 185.
7. Pacyna M., *Podatek od spadków i darowizn. Opodatkowanie nieodpłatnego zniesienia współwłasności: Furtka dla cierpliwych*, „Gazeta Prawna” 2003, nr 65.

8. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 1 grudnia 1999 r. w sprawie obowiązku składania zeznań podatkowych przez podatników podatku od spadków i darowizn (Dz. U. Nr 40 poz. 462).
9. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29 lutego 2000 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. Nr 13, poz. 169).
10. Tarka A., *Podatki 2003. Pobór podatku od spadków i darowizn: Więcej obowiązków notariuszy*, „Gazeta Prawna” 2003, nr 1.
11. Ustawa z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. z 1997 r. Nr 16, poz. 89 ze zm.).
12. Watrakiewicz M., *Zmiany w podatku od spadków i darowizn*, „Prawo Przedsiębiorcy” 2003, nr 5.
13. <http://www.crfin.pl/14.htm>.
14. <http://www.infor.pl/dokument.html?P180=I02.2003.001.00000030A>.
15. <http://www.infor.pl/dokument.html?P180=I01.2003.005.000001100>.
16. <http://www.infor.pl/dokument.html?P180=I02.2003.065.000000600>
17. <http://www.mofnet.gov.pl/dokument.php?dzial=155&id=12092>.
18. <http://www.mofnet.gov.pl/dokument.php?dzial=138&id=19077>.
19. <http://wiem.onet.pl/wiem/0061dd.html>.
20. http://www.us.gostyn.pl/inf_spadki.htm.
21. <http://www.iie.home.pl/BIPP/p-pdarow.htm>.